

Miecznikowski, Zbigniew / Oglęcki, Jacek

Skansen archeologiczny w Grudusku : z Jackiem Oglęckim, wójtem gminy Grudusk, rozmawia Zbigniew Miecznikowski.

Nasze Korzenie 1, 46-47

2011

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SKANSEN ARCHEOLOGICZNY W GRUDUSKU

Zbigniew Miecznikowski *W połowie drogi z Mławy do Przasnysza znajduje się gminna wieś Grudusk. Atrakcją historyczną tej miejscowości są relikty grodu zbudowanego przez pierwszych Piastów na północnych rubieżach Mazowsza. Warownia ta została po raz pierwszy odnotowana w dokumencie z datą roczną 1065, nazywanym przez historyków „falsyfikatem mogileńskim”. Ostatnio w Grudusku powstał śmiały pomysł renowacji grodziska i przekształcenia go w skansen archeologiczny. Jak do tego doszło?*

Jacek Ogłęcki Niewiele miejscowości na Mazowszu może pochwalić się posiadaniem tak unikatowego obiektu zabytkowego jakim jest wczesnośredniowieczne grodzisko. Pomysły związane z jego zagospodarowaniem pojawiały się w przeszłości dosyć

na grodzisku terenu rekreacyjnego w postaci alei spacerowych, czy też w kierunku bardziej historycznym, mającym na celu rekonstrukcję grodziska. Po konsultacjach z konserwatorem zabytków doszedłem do wniosku, że skoro mamy tu do czynienia z obiektem historycznym, to najlepszym rozwiązaniem będzie przywrócenie dawnego wyglądu gruduskiej warowni. W ten sposób powstał projekt *Poprawa oferty kulturalnej i wzrost dostępności do kultury poprzez renowację grodziska i jego najbliższej okolicy w miejscowości Grudusk, powiat ciechanowski.*

ZM *Wspomniał Pan o tym, że dopiero możliwość uzyskania dofinansowania ze środków unijnych pozwoliło myśleć o renowacji grodziska. Wiadomo było też, że będzie to kosztowne przedsięwzięcie, chociażby ze względu na badania archeologiczne. W jaki sposób i w jakiej kwocie udało się w związku z tym pozyskać fundusze na planowany projekt?*

JO Projekt złożony został w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego do Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych. Został on wysoko oceniony, dzięki czemu udało nam się uzyskać ostatecznie 66% dofinansowania, co przekłada się na kwotę około 1,5 miliona złotych. Całkowita kwota inwestycji wyniesie 2 271 542,21 zł.

ZM *Jak będzie wyglądało grodzisko po renowacji?*

JO Koncepcja ostatecznego wyglądu grodu w Grudusku ulega ciągłym zmianom. Związane jest to przede wszystkim z trwającymi cały czas badaniami archeologicznymi, które dostarczają nowych danych, a które z całą pewnością zostaną wykorzystane w realizowanym projekcie. Ponieważ jest to bardzo bogate w zabytki stanowisko, które na dzień dzisiejszy można liczyć w tysiącach, doszliśmy do przekonania, że dzięki pracom wykopaliskowym możemy dowiedzieć się jak najwięcej o zabudowie grodu we wczesnym średniowieczu. Pierwotna koncepcja zakładała otoczenie majdanu grodziska palisadą oraz umieszczenie w czę-

Wczesnośredniowieczne grodzisko Zielona Góra w Grudusku; fot. K. Matusiak.

często na różnego rodzaju spotkaniach. Były to koncepcje nie do końca korespondujące z funkcją obiektu w przeszłości, jak również nie uwzględniające historii tego miejsca. Wraz z pojawieniem się środków zewnętrznych w postaci dotacji unijnych postanowiłem poszukać firmy, która przygotowałaby projekt renowacji grodziska Zielona Góra. W tym celu skontaktowałem się z warszawską firmą Arkadia, która przygotowała wstępne opracowanie, na podstawie którego zastanawialiśmy się, w którą stronę pójść. Czy w kierunku bardziej współczesnym, w którym brano by pod uwagę stworzenie

ści centralnej wieży obserwacyjnej. Wejście na majdan prowadzić miało przez zrekonstruowaną bramę. U podnóża grodu znajdować się miały budynki rzemieślników, w których prezentowane byłyby nieistniejące już zawody. Zakładaliśmy również wykorzystanie tego miejsca do celów rekreacyjno-rozrywkowych, mam tu na myśli utworzenie strzelnicy czy też sceny, na której mogłyby odbywać się koncerty i przedstawienia. Jednakże efekty badań wykopaliskowych skorygowały te plany. Odkrycie pozostałości domostw czy też dwóch wież strzegących dojścia do bramy spowodowały, że idziemy w stronę

Z Jackiem Ogłeckim, wójtem gminy Grudusk, rozmawia Zbigniew Miecznikowski

w miarę wiernego zrekonstruowania gruduskiego grodu. W związku z tym postanowiliśmy powiększyć zakres prac wykopaliskowych, obejmując nimi cały majdan. Chcemy uzyskać jak najwięcej informacji o wyglądzie tego miejsca we wczesnym średniowieczu. Na obecnym etapie mogą powiedzieć, że w naszych planach dążymy do utworzenia czegoś w rodzaju skansenu archeologicznego, w którym prezentowane byłyby zabytki pochodzące z wykopalisk oraz zrekonstruowane na ich podstawie obiekty mieszkalne.

ZM Skoro po renowacji grodzisko w Grudusku ma przybrać formę skansenu archeologicznego, to czy oprócz ekspozycji dotyczącej samego miejsca, odbywać się będą tu lekcje o charakterze edukacyjnym czy też festyny o tematyce archeologiczno-historycznej?

JO Chcielibyśmy, żeby ten obiekt służył mieszkańcom. Już teraz napływają różne oferty od bractw rycerskich. Myślę, że gród w Grudusku będzie takim miejscem, na którym będą odbywać się festyny, jak również wystawy, które prezentowane będą w specjalnie przygotowanym do tego celu budynku. Wszystko po to, żeby nie tylko mieszkańcy, ale również ludzie, którzy zatrzymają się w Grudusku, mogli poznać historię miejscowości. W pewnym sensie debiut wystawienniczy mamy już za sobą. W zeszłym roku z okazji Święta Niepodległości przygotowaliśmy wspólnie z firmą prowadzącą badania archeologiczne wystawę prezentującą wyniki prac wykopaliskowych. Zainteresowanie wystawą wśród mieszkańców Gruduska była ogromne, co pokazuje, że organizowanie tego rodzaju przedsięwzięć ma sens. Jest to również dla mnie bardzo budujące, gdy widzę, jak ludzie interesują się historią swojej rodzinnej miejscowości, dając tym samym akceptację dla realizowanego projektu.

ZM Rekonstrukcje grodów stają się coraz bardziej popularne w Polsce. Obecnie trwają prace związane z renowacją grodziska w Tumie pod Łęczycą, wkrótce ruszą prace badawcze na grodzisku w Radomiu. Nie brakuje

Wójt gminy Grudusk Jacek OgłECKI; fot. Z. Miecznikowski.

również przeciwników tego rodzaju przedsięwzięć, którzy wyrażają zgodę na rekonstrukcję, ale nie bezpośrednio na obiektach archeologicznych. Czy spotkał się Pan również z nieprzychylnymi opiniami na temat renowacji grodziska w Grudusku?

JO Tak, spotkałem się z takimi opiniami i jest to dla mnie trochę dziwne. Po pierwsze, nie niszczymy obiektu wypełniając skrupulatnie wszystkie wytyczne konserwatora zabytków. Sam obiekt w swej obecnej pierwotnej postaci nie wzbudza zainteresowania poza grupą osób zajmujących się tym tematem. Dlatego też wydaje mi się, że powinniśmy wykorzystywać tego rodzaju obiekty po to, żeby pokazywać nie tylko historię miejscowości, ale również całego regionu. Nasza koncepcja zakłada nawiezienie około 1-2 m ziemi w celu wyrównania i podwyższenia majdanu i dopiero wtedy przeprowadzenie prac budowlanych. W ten sposób nieprzebadane nawarstwienia kulturowe zostaną nienaruszone. Wybudowanie budynków na majdanie czy podgrodzium ma na celu lepsze przedstawienie przeszłości tego miejsca.

ZM Kiedy zaplanowane jest zakończenie inwestycji?

JO Termin zakończenia inwestycji jest silnie uzależniony od zakończenia badań archeologicznych. Ogólnie jednak musi się ona zakończyć do końca roku 2013. Mamy więc trochę czasu, a dzięki wykopaliskom chcielibyśmy jak najwierniej odtworzyć zabudowę Zielonej Góry.

ZM Dziękuję bardzo za rozmowę.

Projekt bramy prowadzącej do grodu w Grudusku po jego renowacji; fot. udostępniona przez Urząd Gminy Grudusk.